

Preporuke za pomoć gospodarstvu

Zagreb, ožujak 2020.

American Chamber of Commerce in Croatia *Američka gospodarska komora u Hrvatskoj*

Sadržaj

Uvod	3
Ključne mjere za gospodarstvo	3
1. Mjere za osiguranje likvidnosti	3
2. Mjere za zadržavanje radnih mjesta	4
3. Mjere za osiguranje opskrbnog lanca	6
Dodatne mjere za gospodarstvo	6
Mjere za postizanje zakonske usklađenosti	7
Prilog	8

Uvod

Vlada RH donijela je set mjera za ublažavanje negativnih učinaka na gospodarstvo uslijed epidemije koronavirusa. Američka gospodarska komora u Hrvatskoj podupire nastojanja Vlade RH da pomogne poduzetnicima kako bi lakše prebrodili nadolazeći period te osigurali likvidnost i zadržavanje radnih mjesta. AmCham dodatno pozdravlja i podupire odluku Vlade RH za prilagodbom usvojenih mjera eventualnim budućim posebnim okolnostima.

S obzirom da se europsko gospodarstvo, a time i hrvatsko suočava s potpunom blokadom svih ekonomskih aktivnosti (u vidu zatvaranja granica, nemogućnosti protoka ljudi, značajno usporavanja tokova roba, zatvaranja aerodroma i slično) u periodu koji može biti potencijalno fatalan za velik broj poslovnih subjekata, većina europskih zemalja donijele su mjere za bezrezervnu pomoć privatnom sektoru kao osnovnom nositelju ekonomske stabilnosti gospodarstva i socijalnog mira, posebice mikro, malom i srednjem poduzetništvu.

S ciljem doprinosa ekonomskoj likvidnosti ne samo svojih članica, već svih poslovnih subjekata u Republici Hrvatskoj te očuvanju radnih mjesta, AmCham je izradio prijedlog dodatnih mjera čijim usvajanjem bi se doprinijelo financijskoj i ekonomskoj stabilnosti. Smatramo da je u ovoj situaciju nužno mjere usmjeriti na **očuvanje likvidnosti poslovnih subjekata, zadržavanje zaposlenosti** odnosno radnih mjesta, **osiguravanje opskrbnog lanca poduzetnika, stimulaciju potrošnje nakon krize te porezna olakšanja**. AmCham-ove mjere napravljene su u skladu s već donesenim mjerama Vlade Republike Hrvatske ili su napravljene prema uzoru drugih zemalja koje su donijele mjere pomoći gospodarstvu uslijed epidemije korona virusa.

Ključne mjere za gospodarstvo

1. Mjere za osiguranje likvidnosti

Uspostaviti državne zajmove i garancije HBOR-a (u vrijednosti ~ 10% BDP-a sukladno iskustvima drugih zemalja)

Uspostaviti fondove sredstava za industrijske sektore najjače pogođene krizom (npr. turizam)

Osigurati sredstva za mala i srednja poduzeća s narušenom likvidnošću

U sklopu usvojenih mjera Vlade RH za gospodarstvo, donesen je i niz mjera za očuvanje likvidnosti za koje je zadužen HBOR, od kojih najvažnijom ocijenjujemo mjeru koja se odnosi na:

- Odobrenje novih kredita za likvidnost gospodarskim subjektima za financiranje plaća, režijskih troškova i ostalih osnovnih troškova poslovanja tzv. hladni pogon (izuzev kreditnih obveza prema poslovnim bankama i drugim financijskim institucijama) u suradnji s poslovnim bankama.

Predlažemo da ova mjera uključuje odobrenje kreditnih linija uz obavezu povrata u roku od 2 godine te kamatnu stopu od 0% (prema uzoru na Češku). Sredstva za ovu mjeru mogla bi se osigurati zaduživanjem države izdavanjem obveznica ili uz posudbu sredstava kojima raspolažu mirovinski fondovi uz obavezu države vraćanja sredstava u određenom roku.

Slične mjere za očuvanje likvidnosti uvele su i Austrija i Njemačka.

2. Mjere za zadržavanje radnih mjesta

S obzirom da su se mnogi poslodavci već našli u situaciji gdje su suočeni s problemima nelikvidnosti te nemogućnosti isplata plaća, potrebne su dodatne mjere za učinkovitu zaštitu radnih mjesta.

Uvesti model rada u skraćenom radnom vremenu

Uvesti obavezno korištenje dana godišnjeg odmora za vrijeme krize

Subvencioniranje plaća radnicima u privatnom sektoru

Istražiti mogućnosti za smanjenje troškova javne uprave

Primjeri drugih zemalja pokazuju da je velik dio mjera usmjeren na sufinanciranja plaća od strane države za sve poslodavce koji su se našli u problemima uzrokovanim virusom COVID-19. Navedena mjera treba se odnositi na sva poduzeća pogođena situacijom i sve razine stalnih zaposlenika (bez isključivanja menadžerske razine ili vlasnika koji je zaposlen u poduzeću).

Ove mjere bi trebale omogućiti smanjenje broja radnih sati, smanjenje opterećenja plaće (porezi i doprinosi, tj. bruto dijela plaće) te potpora države za isplatu neto plaće.

Potrebno je uvesti **otpis porezne obveze poreza na dohodak i doprinosa** na rok od tri mjeseca u svrhu očuvanja radnih mjesta za period od 1.4. do 30.6. Predlažemo trajanje mjere u vremenskom periodu od 3 mjeseca uz mogućnost produžetka mjere.

Mjera je usmjerena na sprječavanje znatnijeg pada gospodarske snage poreznih obveznika fizičkih osoba i njihove kupovne moći uslijed ove krize, kako bi im se omogućilo da mogu i dalje podmirivati svoje dospjele obveze i ostvariti nabavu usluga i dobara za svoje potrebe (pri čemu u cijeni tih usluga i dobara efektivno plaćaju i PDV, koji je najznačajniji u strukturi poreznih prihoda državnog proračuna). Ukinućem obveze plaćanja poreza na dohodak i obveznih doprinosa tijekom ograničenog razdoblja omogućit će se poslodavcima lakše zadržati zaposlenike i isplatiti im neto plaće.

Za potrebe rješavanja pitanja radnika koji u trenutačnoj situaciji ne rade puno radno vrijeme, predlažemo uvođenje **modela rada u skraćenom radnom vremenu** prema primjeru Austrije koji omogućava smanjenje radnog vremena radnika pogođenih s COVID-19 na 0%.

Skraćeno radnog vremena je privremeno skraćivanje radnog vremena pa stoga i smanjenje plaće zbog gospodarskih teškoća. Svrha je smanjenje troškova radne snage uz zadržavanje radne snage. Potrebno je osigurati pokrivanje dijela plaće do visine 70% plaće za radnike koji ne rade, odnosno participaciju u nižem iznosu za radnike koji rade, a dio neto plaće im podmiruje država.

Slični modeli - Austrija

Ugovor o radu se mora poštovati za vrijeme trajanja te mjere i barem mjesec dana nakon. U posebnim slučajevima može se dati iznimka vezano uz obvezu zadržanja. Smanjenje plaće kao rezultat te mjere kompenzira Austrijski ured za zapošljavanje u obliku novčanog doprinosa od 80 do 90 posto plaće i to prema razini primanja kako slijedi:

- 90% bruto plaća prije mjere za bruto plaću EUR 1.700-
- 85% za EUR 2.685-
- 80% za EUR 5.370-
- 100% neto plaće za pripravnike
- Nema potpore za primanja iznad EUR 5.370

Poslodavac također dobiva potporu za pripadajuće doprinose.

Prije korištenja mjere mora se iskoristiti sav godišnji odmor prethodne godine te eventualni slobodni dani. Ako rad traje više od tri mjeseca radnici imaju pravo iskoristiti dodatna tri tjedna godišnjeg odmora. Sljedeći su koraci bitni za primjenu:

1. Korištenje starog godišnjeg odmora i slobodnih dana
2. Nakon toga se trošak plaće dijeli između poslodavca i Austrijskog zavoda za zapošljavanje. Npr. Radnik ima bruto plaću 2.000 eura. Zbog modela njegovi radni sati su smanjeni za 50%. Poslodavac plaća Radniku stvarno obavljene sate tj. eur 1.000, a ostatak plaća Zavod za zapošljavanje (ali do 85%),

Ako pogledamo austrijski model skraćenog radnog vremena, mjera se provodi uzimajući u obzir nekoliko ključnih stvari:

- Npr. pripravnici dobivaju 100% neto plaće, za ostale je subvencija u postotku ovisno o visini plaće, a više kategorije primanja su isključene od primjene mjere
- Iskorištava se prošlogodišnji odmor i slobodni dani, a čuva se ovogodišnji
- S obzirom na radnopravnu strukturu Austrije mora se sklopiti kolektivni ugovor
- Poslodavac snosi samo trošak stvarno odrađenog radnog vremena i % neodrađenog
- Radno vrijeme se može preraspodijeliti, npr. jedan tjedan se ne radi, a drugi se radi
- Mjera vrijedi već od 1.3.
- Za vrijeme trajanje mjere i mjesec dana poslije nema otpuštanja radnika
- Kao i u Hrvatskoj, mjeru provodi Zavod za zapošljavanje

Slični modeli - Slovenija

U pripremi je model kojim bi se radnicima „na čekanju“ nadoknadilo 80% plaće, a pola tog iznosa bi pokrila država.

3. Mjere za osiguranje opskrbnog lanca

Prijedlog se odnosi na prijedlog mjera koje bi trebala provesti Vlada RH (MGPO i MVEP) kako bi osigurali nesmetani protok roba, repromaterijala i ključnih sirovina koje su potrebne za proizvodnju industrijama od trenutno strateškog značaja i izvoznicima, odnosno način na koji osigurati da strateškim poduzećima ne nedostaje sirovina, repro materijala i sl.

Dodatne mjere za gospodarstvo

1. Plaćanje PDV-a po naplaćenju naknadi

Zakonom o PDV-u predviđeno je da porezni obveznici koji su u prethodnoj godini obavili isporuke u vrijednosti do 7.500.000 kuna (bez PDV-a) mogu obračunavati i plaćati PDV po na naplaćenim naknadama za obavljene isporuke. To znači da njihova obveza uplate PDV-a u državni proračun dospijeva tek kad naknadu za svoje isporuke naplate. S obzirom na to da su trenutno sve mjere usmjerene na likvidnost gospodarstva, predlažemo da se privremeno (tj. na određeno vrijeme) uvede mogućnost oporezivanja prema naplaćenim naknadama za sve porezne obveznike koji su u prošlog godini obavili isporuke u vrijednosti do 15.000.000 kuna (Direktiva EU o PDV-u predviđa taj prag), a koji bi radi očuvanja likvidnosti i radnih mjesta željeli koristiti tu mjeru.

2. Ispravak porezne obveze zbog nenaplativih potraživanja

U hrvatskom poreznom zakonodavstvu nije predviđeno oslobađanje od PDV-a u slučaju nenaplativog duga niti postoji mogućnost jednostranog ispravka PDV-a bez pisane potvrde kupca o obavljenom ispravku pretporeza u evidencijama PDV-a. Mnogi kupci nisu voljni izvršiti ispravak i dati potrebnu potvrdu. AmCham smatra da bi hrvatska Porezna uprava trebala omogućiti jednostrani ispravak PDV-a za nenaplative dugove usklađivanjem hrvatskog zakonodavstva o PDV-u s pravilima EU-a.

Navedeno je osobito bitno u izvanrednim okolnostima epidemije koronavirusa kada je naplata potraživanja otežana ili onemogućena, a s tim povezana PDV obveza i dalje mora biti podmirena (neovisno o tome hoće li podmirenje biti odgođeno / restrukturirano kroz obročnu otplatu). Mjera bi se provodila do kraja 2020.

Mjere za postizanje zakonske usklađenosti

1. Odgoda rokova tj. službeno tumačenje/smjernice nadležnih tijela glede predaje godišnjih izvještaja, regulatornih i poreznih obrazaca kako slijedi:

- 1.1. za predaju Prijava poreza na dobit za tvrtke do 30.06. (trenutni rok 30.04.)
- 1.2. za predaju godišnje statistike FINA-i do 30.6. (trenutni rok 30.04.)
- 1.3. za predaju revidiranih financijskih izvještaja (zajedno s izvješćem neovisnog revizora) za javnu objavu do 30.06. a koji imaju zakonsku obvezu predaje do 30.04.
- 1.4. za predaju revidiranih regulatornih obrazaca HANFA-i (zajedno s izvješćem neovisnog revizora) do 30.06. a koji imaju zakonsku obvezu predaje do 30.04.
- 1.5. za predaju izvješća o obavljenoj reviziji Hrvatskoj narodnoj banci (HNB) i pripadajućih priloga te revidiranih regulatornih obrazaca, a koji imaju zakonsku obvezu predaje do 31.03. za sistemski važne banke i do 30.04. za ostale banke, do 30.06.
- 1.6. za predaju revidiranih financijskih izvještaja (zajedno s izvješćem neovisnog revizora) za javnu objavu do 30.09. a koji imaju zakonsku obvezu predaje do 30.06.

2. Odgoda tj. službeno tumačenje/smjernice HNB-a kako se neće sankcionirati kašnjenje predaja mjesečnih prijava potraživanja, obveza i zajmova tj. da neće slati opomene, kazne i otvarati nadzori zbog navedenog kašnjenja u razdoblju od 01.03. do 30.06.2020.

Prilog

Countries actively managing sufficient system liquidity in order to safeguard business continuity

Country Examples as of 23.03.2020

Co's have access to loans and guarantees from the state-owned KfW Bank; **guarantee framework of ~ 460 bn €³ (12% GDP)**

"Anti crisis shield" package of PLN 212 B (\$50 B or **9.2% of polish GDP**) to support entrepreneurs and employees with **5 pillars**: Employee safety, company financing, health protection, strengthening financial system, public investment

CZK 100 Bn (\$4.05 Bn) in **direct aids** for businesses and CZK 900 Bn (\$36.42 Bn) in **loan guarantees** for businesses (17% GDP)
Czech central bank considering allocating half of 2019 profit (CZK 30 Bn) to state budget to **purchase unsold goods**

The central bank has agreed to an **emergency rate cut**, increasing liquidity of banks to support corporates

\$2.2 Bn immediately available funds to compensate **small businesses** and **self-employed individuals** and \$2.2 Bn prospective funding for bridge loans for particularly affected industries, e.g., **airlines & tourism**

Cash guarantee from Bpifrance for smaller companies at risk of cashflow bottlenecks

Provision of a **guarantee of 80% to SME loans** delivered by the British Business Bank

SME credit guarantee scheme extended: Bank guarantees & bridge financing (€1.5 Bn)

Source: BCG analysis

2

Copyright © 2020 by Boston Consulting Group. All rights reserved.

Short time working, salary subsidies, obligatory vacations as main measures to minimize layoffs

Country Examples as of 23.03.2020

Short-time working arrangements will be adjusted by the beginning of March²

Wage costs & social security contr. paid by Federal Employment Agency

Short-time working schemes for firms whose business is affected by Corona (e.g., supply shortages, demand cuts)

- Firm allowance of up to €7,23/h
- Wage subsidies of up to 84% of net salaries

Companies are allowed to **maintain employees' contracts with payments equal to two-thirds of salaries** largely funded by the state

Statutory sick pay (SSP) relief for SMEs, covering 2 weeks' SSP per employee; up to 2 weeks for firms w/ <250 employees

All employees are obliged to take 5 days of vacation or time off from work.
Government will compensate up to 75% of wages for private sector employees if companies refrain from lay-offs.

Introduction of short time work has been approved for all companies affected by COVID-19 (Work hours and salaries can be reduced by up to 90%)

Possibility of **partial unemployment scheme** in which employees receive 60% of earnings

Short time work due to force majeure will be extended to 3 months until June 30th.
1 week of work from the employee at least every 3 months to remain in short time work

Source: BCG analysis

3

Copyright © 2020 by Boston Consulting Group. All rights reserved.

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte:
Američka gospodarska komora u Hrvatskoj
Andrea Doko Jelušić,
Izvršna direktorica
T: 01 4836 777
E: andrea.doko@amcham.hr